УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 27.1.2019.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију.

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 40 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 26. децембра 2018. године донело је одлу-ку којом је именована комисија за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мср Срђан Петровић пријавио под насловом: *Лексика из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику: лексичко-семантички, лексикографски и лингвокултуролошки аспекти*.

2. Састав комисије.

1. Др Ксенија Кончаревић, редовни професор, датум избора у звање: 8.4.2008.
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа научна област: Русистика

2. Др Рајна Драгићевић, редовни професор, датум избора у звање: 15.5.2013.
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа научна област: Савремени српски језик – лексикологија

3. Др Марија Стефановић, ванредни професор, датум избора у звање: 16.11.2017.
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду
Ужа научна област: Русистика

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Мср Срђан Петровић рођен је 21. јуна 1989. године у Београду. Дипломирао је на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2013. године са просечном оценом 9,97. За успех на основним студијама додељена му је награда „Проф. др Радмила Миленти-јевић” као најбољем дипломираном студенту Филолошког факултета у Београду из обла-сти руског језика. Мастер академске студије завршио је на истом

факултету са просечном оценом 10,00. Мастер рад из области високошколске лингводидактике на тему „Методи-чка пракса на студијама русистике у српској говорној средини” одбранио је 2014. године са оценом 10. Докторске академске студије уписао је 2014. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду (модул: Језик). Положио је све предвиђене испите и остварио просечну оцену 10,00.

Добитник је преко 15 награда и медаља на домаћим и међународним такмичењима. За успехе у области проучавања руског језика награђиван је на свим нивоима образовања.

Боравио је у иностранству на студијским усавршавањима, међу којима и на Филолошком факултету Московског државног универзитета „М. В. Ломоносов”. Редовно учествује на научним конференцијама у земљи и иностранству (2010-), као и семинарима за стручно усавршавање (2011-).

Од 2016. године запослен је на Катедри за славистику Филолошког факултета Уни-верзитета у Београду, где је изабран у звање асистента за руски језик. Ангажован је као секретар уредништва часописа *Славистика* (ISSN 1450-5061) и *Живи језици* (ISSN 0514-7743). Члан је Комисије за лексикологију и лексикографију при Међународном комитету слависта (2018-).

УЧЕШЋЕ НА НАУЧНИМ КОНФЕРЕНЦИЈАМА (ОДАБИР ЈЕДИНИЦА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ТЕМУ).

1) 2015. – LIII Скуп слависта Србије, рад „Стереотип духовности у језичкој свести Руса и Срба (на материјалу асоцијативних речника)”.

2) 2016. – LIV скуп слависта Србије, рад „Сакралност у лексичком пространству језика *Pax Slavia Orthodoxa*”.

3) 2016. – Међународна научна конференција „Украјинистика и словенски свет”, рад „Сакрална лексема *Бог* у мрежи вербалних асоцијација украјинског језика у поређењу са руским”.

4) 2017. – LV скуп слависта Србије, учешће са радом „Лексичко-семантичке одлике именица са архисемом *монах* у руском и српском језику”.

5) 2017. – II Международная научная конференция «ФИЛКО» – филология, культура, образование, рад „Лексика из сфере православне духовности у светлу српске асоци-јативне лексикографије”.

6) 2018. – Међународна научна конференција „Култура универзитета и филологија”, рад: „Лексика из сфере православне духовности у *Руско-српском речнику* проф. др Бого-љуба Станковића”.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Језик интернет рекламе на српском и руском језику // *Славистика*. – XIV (2010), 143–152. (коаутор са С. Милошевићем)

2. Дидактичке игре у настави руског језика // *Славистика*. – XVII (2013), 388–400.

3. Методика преподавания русского языка как иностранного: практический курс. Задачник к практическому курсу. / Н. Л. Федотова. – Санкт-Петербург: Златоуст, 2013. // *Методички видици*. – 5 (2014), 295–297.

4. О неким аспектима конципирања методичке праксе за студенте русистике у срп-ској говорној средини // *Славянские диалоги : международный сборник научных статей молодых ученых* (отв. ред. А. Ю. Маслова). – Саранск: Издательство Мордовского универ-ситета. – 2014, 94–103.

5. VI међународна летња квалификациона школа (Варна, 18–22. августа 2014) // *Славистика*. – 18, (2014), 656–657.

6. Библиографија расправа и дела из теолингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској од 2000. до 2013. године // *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, Б. Шијаковић (ур.). – Београд: Православни богословски факултет. –18 (2015), 116–147.

7. Библиография кандидатских диссертаций по методике преподавания русского языка, защищённых на филологическом факультете Белградского университета // *Русский язык как инославянский. Современное изучение русского языка и русской культуры в ино-славянском окружении*. – 7 (2015), 253–258.

8. Библиография докторских диссертаций по методике преподавания русского язы-ка, защищённых на филологическом факультете Белградского университета до 2015 года // *Русский язык как инославянский. Современное изучение русского языка и русской куль-туры в инославянском окружении*. – 7 (2015), 249–252.

9. Илустративни материјал у актуелним уџбеницима руског језика за почетну етапу учења – културолошки аспект // *Славистика*. – XIX (2015), 51–71.

10. Инновации в обучении русскому языку как иностранному / Л. В. Московкин, Г. Н. Шамонина. – Варна: ВСУ „Черноризец Храбър“, Университетско издателство, 2013, 208 с. // *Русский язык как инославянский. Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*. – 7 (2015), 237–240.

11. О стереотипу вере из угла вербално-асоцијативног система руског и српског језика // *Црквене студије*. – 12 (2015), 95–107.

12. Педагогическая практика для студентов-русистов в сербской среде: актуальное состояние и перспективы // *Русский язык как инославянский. Современное изучение рус-ского языка и русской культуры в инославянском окружении*. – 7 (2015), 104–115.

13. Стереотип духовности у језичкој свести говорника руског и српског језика (на материјалу асоцијативних речника) // *Славистика*. – XIX (2015), 285–295.

14. Библиографија магистарских радова и докторских дисертација о словенским језицима и књижевностима одбрањених на Филолошком факултету Универзитета у Бео-граду од 2005. до 2014. године // *Зборник Матице српске за славистику*. – 89 (2016), 251–284.

15. Библиографија магистарских радова о руском језику одбрањених на Филоло-шком факултету Универзитета у Београду од 1960. до 2015. године // *Анали Филолошког*

факултета. – 28, 1, (2016), 351–359.

16. Библиографија докторских дисертација о руском језику одбрањених на Филоло-шком факултету Универзитета у Београду од 1960. до 2016. године // *Анали Филолошког факултета*. – 28, 2 (2016), 333–339.

17. О лексици из сфере монашке духовности у руском и српском језику // *Славистика*. – XX (2016), 271–277.

18. Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати // *Јужнословенски филолог*. – 72, 1–2 (2016), 159–186. (коаутор са К. Кончаревић)

19. Библиография кандидатских и докторских диссертаций по русскому языкознанию, защищённых в России с 2014 до 2016 года // *Русский язык как инославянский. Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*. – 8 (2016), 208–237.

20. Лексикологија и лексикографија у светлу савремених приступа: зборник научних радова. Ур. Стана Ристић, Ивана Лазић Коњик, Ненад Ивановић. Београд: Институт за српски језик САНУ, Чигоја штампа, 2016. – 577 стр. // *Славистика*. – XXI/1–2 (2017), 444–453.

21. Лексичко-семантичке одлике именица са архисемом „монах“ у руском и српском језику // *Црквене студије*. – 14 (2017), 609–621.

22. Методичка пракса у систему професионалног оспособљавања студената русистике у српској говорној и социокултурној средини // *Универзитетска славистика: тра-дицује, савремено стање, перспективе. Међународни научни зборник поводом 140 година Катедре за славистику Београдског универзитета = Университетская славистика: традиции, современное состояние, перспективы. Международный сборник научных ста-тей, посвященный 140-летию Кафедры славистики Белградского университета* (ур. Др К. Кончаревић). – Београд: Филолошки факултет. – 2017, 223–240.

23. Библиографија магистарских радова из области методике наставе страних језика одбрањених на Филолошком факултету Универзитета у Београду од 1995. до 2015. године // *Анали Филолошког факултета*. – 1 (2017), 309−318.

24. Библиографија докторских дисертација из области методике наставе страних језика одбрањених на Филолошком факултету Универзитета у Београду од 1995. до 2015. године // *Анали Филолошког факултета*. – 2 (2017), 193−202.

25. Русистичка лингводидактика у часопису *Славистика*: библиографски преглед // *Живи језици*. – XXXVII, 1, 2017, 261–281.

26. LV скуп слависта Србије // *Славистика*. – XXI/1–2 (2017), 502–507.

27. Вредан допринос лингвокултуролошким проучавањима словенских језика, Ксе-нија Кончаревић, Језик и култура: славистичка перспектива. Београд: Јасен, 271. // *Славистика*. – XXII/2 (2018), 254−259.

28. Допринос професора Богољуба Станковића лексикографским проучавањима

руског и српског језика // *Трагом славистичких истраживања професора Богољуба Станковића : међународни научни зборник радова* (ур. К. Кончаревић). – Београд: Савез славистичких друштава Србије, Филолошки факултет. – 2018, 191–215.

29. Значајан допринос српској и словенској теолингвистици // *Филолог*. – 18 (2018), 467−477.

30. Лексика из сфере православне духовности у *Руско-српском речнику* у редакцији проф. др Богољуба Станковића // *Зборник резимеа : 6. Међународна научна конференција Култура универзитета и филологија, Београд 30−31. маја 2018.* (ур. А. Вранеш, Љ. Мар-ковић). – Београд: Филолошки факултет. – 2018, 111–112.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат мср Срђан Петровић испуњава све услове за израду докторске дисертације. Посебно скрећемо пажњу на радове број 6, 11, 13, 17, 18, 21 и 30, као и учешће на научним конференцијма у земљи и иностранству током претходне четири године са радовима који су у најужој вези са предложеном темом докторске дисертације (вид. рубрику II овог Извештаја). Наведена истраживања указују на чињеницу да се кандидат више година бави проучавањем теме коју пријављује и да има основне увиде у најважнија питања и пробле-ме у вези са њом.

Нагласићемо да је кандидат у академској 2014/2015. години положио предмет *Теолингвистика* на докторским студијама, а одслушао је и једносеместрални курс *Сакрална комуникација*, на основу Уговора о сарадњи између Филолошког и Православног богословског факултета Универзитета у Београду, што је мср Срђану Петровићу дало неопход-ни академски формат за бављење комплексном и вишедимензионалном проблематиком своје докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Ксенија Кончаревић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за славистику.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. Кончаревић, Ксенија. „Из проблематике конфронтационе лингвокултурологије (ономастика и православна култура).” *Српски језик*, III, 1–2, 1998: 71–99.

2. Кончаревић, Ксенија. „Руска лексика из религијско-црквене сфере и њена лекси-кографска обрада (социолингвистички и лингвокултуролошки приступ).” У:

Творбена и лексичка семантика у српском и другим словенским језицима. Радови са IV лингвистичког скупа „Бошковићеви дани" (Подгорица, 8. и 9. октобар 1998). Подгорица: ЦАНУ, 1999, 205−218.

3. Кончаревић, Ксенија. *Језик и православна духовност: студије из лингвистике и теологије језика*. Крагујевац: Каленић, 2006.

4. Кончаревић, Ксенија. „Језик сакралног као предмет русистичких испитивања." *Јужнословенски филолог*, 47 (2011), 163–184.

5. Кончаревић, Ксенија. „Лексикографска обрада теолошке терминологије (лингвистички и лингводидактички аспекти)." У: А. Игњачевић и др. (ур.) *Језик струке: изазови и перспективе: зборник радова*. Београд: Друштво за стране језике и књижевност, 2011, 163–171.

6. Кончаревић, Ксенија. „Лексички систем православног социолекта у савременом српском и руском језику (оглед конфронтационе анализе)." *Октоих*, 3 (2012), 27–38.

7. Кончаревић, Ксенија. „Говор православних клирика и верника у српској језичкој и социокултурној средини (екстралингвистички оквир и системско-структурална анали-за)", *Socjolingwistyka*, 27 (2013), 55−67.

8. Кончаревић, Ксенија. „Конфронтациона теолингвистика словенских језика: правци истраживања." У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013, 129–152.

9. Кончаревић, Ксенија. *Сакрална комуникација: Норме, традиције, средства*. Београд: Универзитет, Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2013.

10. Кончаревић, Ксенија. „Црквенословенски елементи у православном социолекту руског и српског језика." *Српски језик*, XIX (2014), 185−198.

11. Кончаревић, Ксенија. „Асоцијативни речници као извор за проучавање религиозности у постатеистичким друштвима источне и југоисточне Европе (на материјалу речника руског и српског језика)." *Socjolingwistyka*, 29 (2015), 171−190.

12. Кончаревић, Ксенија. „Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичког испитивања (на материјалу руског и српског језика)." *Филолошки преглед*, 42, 2 (2015), 55–72.

13. Кончаревић, Ксенија. *Поглед у теолингвистику*. Београд: Јасен, 2015.

14. Кончаревић, Ксенија. „Philologia Patrum као конституента хришћанске културе у своме времену и данас." У: А. Вранеш, Љ. Марковић (уред.), *Филологија културе = Phi-lology of the Culture. Књ. 1. Зборник радова са Четврте међународне научне конференције (9-11. јун 2016).* Београд: Филолошки факултет, 2016, 29−43.

15. Кончаревић, Ксенија. *Језик и религија: појмовник теолингвистике*. Београд:

Јасен, 2017.

16. Кончаревић, Ксенија. „Савремена и традиционална религиозност руског наро-да кроз призму когнитивне лингвистике.” *Црквене студије*, XIII, 14 (2017), 595–608.

17. Кончаревић, Ксенија. *Језик и култура: славистичка перспектива*. Београд: Ја-сен, 2018.

18. Кончаревић, Ксенија и Милан Радовановић. „Сакрална лексика као предмет лексикографске обраде у преводним речницима: лингвокултуролошки аспекти.“ У: А. К. Гадомски, К. Кончаревић (ур.) *Теолингвистика: међународни тематски зборник радова = Теолингвистика: международный тематический сборник работ*. Београд: Православ-ни богословски факултет: Институт за теолошка истраживања, 2012, 429–441.

19. Кончаревић, Ксенија Ј. и Срђан Р. Петровић. „Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати.” *Јужнословенски филолог*, 72, 1–2 (2016), 159–186.

20. Кончаревич, Ксения. „Традиции русского и сербского монашества в зеркале сопоставительной лингвокультурологии“, *Болгарская русистика*, 3–4 (2006), 31–45.

21. Кончаревич, Ксения. „К теоретико-методологическому обоснованию сопоста-вительной теолингвистики (на материале русского и сербского языков).“ В: В. Белокапич-Шкунца (ред.), *Достижения и перспективы сопоставительного изучения русского и других языков. Международный научный симпозиум (Белград, 1–2 июня 2012).* Белград: МАПРЯЛ, Славистическое общество Сербии, Филологический факультет, 2012, 14–22.

Комисија сматра да проф. др Ксенија Кончаревић испуњава све услове за мен-тора предложене докторске дисертације, за област *ТЕОЛИНГВИСТИКА – ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ*.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Оцена формулације назива тезе (наслова).

Комисија закључује да је предложени назив тезе *Лексика из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику: лексичко-семантички, лек-сикографски и лингвокултуролошки аспекти* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Оцена предмета (проблема) истраживања.

Предмет ове докторске дисертације је лексика из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику. Истраживању ће се приступити са конфронтативног становишта, из лексичко-семантичке, лексикографске и лингвокултуролошке перспек-тиве, са настојањем да се дата проблематика што исцрпније испита, представи и опише.

Како религија чини важан део човекове свакодневице (према опсежним истражива-њима

новијег датума, 84% човечанства декларише се као верничка популација – ПИПЕР 2013: 211), лексика из сфере православне духовности, односећи се на једну од тематских целина које су фундаменталне за човека, представља значајан сегмент лексичког фонда руског и српског језика. Још у далекој прошлости постојала је константно изражена те-жња за познавањем језика култа и приближавањем знања о њему, превасходно у сре-динама где је религија имала далекосежну друштвену улогу (IVIĆ 2001: 17). Примање хришћанства, као што је познато, у значајној мери одредило је даљи ток развоја руске и српске историје, културе, писмености, језичке и филолошке мисли у целини. Отуда није случајно што обе културе које се анализирају и дисертацији, и руска и српска, имају суштинску утемељеност на традицијама пониклим у окриљу православне духовности, што је умногоме утицало на живот, менталитет, карактер и језичку слику света говорника руског и српског језика (исп. нпр. ЛОСКИ 2001: 100–141; АВЕРИНЦЕВ 1990; ВЕРЕЩАГИН 2007; ПАВЛОВСКАЯ 2010: 196–242; ЈЕРОТИЋ 2001: 147–160, 257–263; КОНЧАРЕВИЋ 2018А: 13–19, 91–112; ДРАГИЋЕВИЋ 2015Б: 115).

Проучавање различитих аспеката језика перципираног у религијском кључу добило је у словенском свету нарочиту актуелност у посттоталитарном и постатеистичком периоду. Значајну пажњу у том погледу привукла је проблематика конфесионалне марки-раности језичких нивоа у оквирима страних филологија и опште лингвистике. Према налазима до којих долазимо у новијим теолингвистичким истраживањима (КОНЧАРЕВИЋ 2015Б: 71–73; КОНЧАРЕВИЋ, ПЕТРОВИЋ 2016: 165–166), највеће интересовање истраживача у савременој славистици испољено је за структуру и функционисање апелативне, онома-стичке, терминолошке лексике теолошких и других контактних и комплементарних ди-сциплина. Актуелност лексиколошких проучавања, као и њихов стални пораст, јасан је када је у питању религијска лексика, будући да лексички ниво представља најважнију компоненту језичке организације стилова и жанрова унутар сакралног функционално-стилског комплекса чије јединице одликују карактеристична семантика (неретко веома сложена за проучавање), специфична употреба са становишта социјалне раслојености језика, стилистичка маркираност и културно-историјска димензија.

Према увиду у научну и стручну литературу, у руској и српској лингвистици до сада није било свеобухватног конфронтативног истраживања чији би предмет били лексичко-семантички, лексикографски и лингвокултуролошки аспекти лексике из сфере право-славне духовности у савременом руском и српском језику, премда су се бројни проуча-ваоци у својим монографијама и радовима, углавном из монолингвачне перспективе (само у руском или само у сршском језику) дотицали овог лексичког подсистема, посвећу-јући му пажњу са различитих аспеката.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложе-ношћу, актуелношћу и значајем погодан за дисертационо истраживање.

3. БИБЛИОГРАФИЈА ПРЕЛИМИНАРНИХ ИСТРАЖИВАЊА.

Кандидат мср Срђан Петровић прилаже обиман списак истраживања релевантних за тему докторске дисертаиције. Прелиминарну библиографију сачињавају 143 јединице, међу којима се

налазе публикације објављене на више страних језика (руском, грчком, пољском, енглеском и немачком) и српском. Овде наводимо јединице најзначајније за кандидатово истраживање, уз представљање података о изворима који ће чинити корпус за ексцерпирање грађе:

Лексикографски извори

1. Ајдуковић, Јован. *Русизми у српскохрватским реченицама: принципи адапта-ције: речник*. Београд: Фото Футура, 1997.

2. Барсукова, Б. Б. и З. Ешич (ред.). *Русско-сербскохорватский словарь*. Москва: Советская энциклопедия, 1965.

3. Бошковић, Радослав. *Српско-руски речник*. Београд: Јасен, 2013.

4. Ђуровић, Димитрије. *Речник руско-српскохрватски: са граматиком руског јези-ка*. Београд: Француско-српска књижара А. М. Поповића, 1946.

5. Иванович, Слободан и Иосиф Петранович. *Русско-сербскохорватский словарь = Руско-српскохрватски речник*. Москва: Руски језик, 1981.

6. Кончаревић, Ксенија и Милан Радовановић. *Руско-српски и српско-руски теоло-шки речник = Русско-сербский и сербско-русский богословский словарь*. Београд: Службе-ни гласник, 2012.

7. Кошутић, Радован. *Примери књижевнога језика руског. Том 3. Речник.* Београд: Државна штампарија, 1926.

8. Московљевић, Милош С. *Речник руског и српскохрватског језика*. Београд: Научна књига, 1963.

9. Оташевић, Ђорђе. *Мали руско-српски речник нових речи*. Београд: Алма, 2007.

10. Оташевић, Ђорђе. *Мали српско-руски речник нових речи*. Београд: Алма, 2007.

11. Станковић, Богољуб (ур.). *Руско-српски речник*. Нови Сад – Москва: Матица српска, Руски језик, 1998.

12. Толстой, И. И. *Сербскохорватско-русский словарь = Српскохрватско-руски речник*. Москва: Русский язык, 2000.

13. Mitropan, Petar i Vera Marković, Andrej Tarasjev. *Rusko-srpskohrvatski rečnik = Русско-сербскохорватский словарь*. Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod, 1979.

14. Poljanec, Radoslav Franjo. *Rusko-hrvatski ili srpski rječnik = Русско-хорватский или сербский словарь* / sastvili Radoslav F. Poljanec, S. M. Madatova-Poljanec. Zagreb: Školska knjiga, 1987.

Литература

1. Аверинцев, С. С. „Крещение Руси и путь русской культуры.“ В: М. В. Назаров (сост.), *Русское зарубежье в год тысячелетия крещения Руси*. Москва: Столица, 1991, 52–60.

2. Ајдуковић, Јован. *Увод у лексичку контактологију: теорија адаптације руси-зама*. Београд: Фото Футура, 2004.

3. Алексеева, М. О. *Термины русского православия в семасиологическом и онома-сиологическом аспектах*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологи-ческих наук. Москва: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2009.

4. АНДРЕЙЧЕНКО, Е. В. „Возрожденная лексика русского языка в пространстве и времени культурного контекста.” *Болгарская русистика*, 3–4 (2006), 46–53.

5. АПРЕСЯН, Ю. Д. *Избранные труды. Том I. Лексическая семантика*. Москва: Школа „Языки русской культуры“, 1995.

6. АПРЕСЯН, Ю. Д. *Исследования по семантике и лексикографии*. *Т. 1. Парадигма-тика*. Москва: Языки славянских культур, 2009.

7. БАЈИЋ, Ружица. „О проблемима превођења неких лексичких јединица из области православне духовности са руског на српски језик.” *Наш језик*, XXXIX/1–4 (2008), 35–42.

8. БАЈИЋ, Ружица. „Светосавље кроз лексику савременог српског језика.” *Српски језик*, XV/1–2 (2010), 229–244.

9. БАЈИЋ, Ружица. „Неки проблеми лексикографске обраде појединих лексема из области православне духовности у савременом српском језику.” У: Б. Шијаковић (ур.), *Српска теологија данас* (27–28. маја 2011). Београд: Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 2012, 729–733.

10. БАЈИЋ, Ружица и Наташа Вуловић. „Семантичко-фразеолошка анализа неких лексема са сакралним значењима у српском језику (*анђео*, *ангел* / *демон*, *бес*).” *Црквене студије*, 6 (2009), 271–279.

11. БАЈИЋ, Ружица. *Лексика из сфере православне духовности у српском језику и њена лексикографска обрада*. Необјављена докторска дисертација. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2013.

12. БАРТМИЊСКИ, Јежи. *Језик – слика – свет*. Београд: SlovoSlavia, 2011.

13. БЕРКОВ, В. П. *Вопросы двуязычной лексикографии: словник*. Ленинград: Издате-льство Ленинградского университета, 1973.

14. БЕРКОВ, В. П. *Двуязычная лексикография*. Москва: Астрель, 2004.

15. БОШЊАКОВИЋ, Жарко С. и Гордана Р. Штасни. „Лексикографска обрада лексеме *Христос* у речницима српског књижевног и народног језика.” *Српски језик*, XXII (2017), 95–116.

16. БРИЈА, Јован. *Речник теолошких појмова.* Београд: Хиландарски фонд Бого-словског факултета СПЦ, 1977.

17. БУГАЕВА, И. В. *Агионимы в православной среде*: *структурно-семантический анализ*. Москва: МСХА им. К. А. Тимирязева, 2007.

18. БУГАЕВА, И. В. *Язык православных верующих в конце XX – начале XXI*. Москва: Изд-ство РГАУ – МСХА им. К. А. Тимирязева, 2008.

19. БУГАЕВА, И. В. „Динамические процессы в религиозной лексике.” В: *Сборник научных трудов по материалам Международной научной конференции (15–16 мая 2014 г., г. Трнава, Словакия).* Брно: Университет св. Кирилла и Мефодия, 2014, 49–54.

20. БУГАЕВА, И. В. „Лексема ‚икона‘ в функционально-семантическом и словообразовательном описании.” *Русский язык как инославянский*, 7 (2015), 18–26.

21. БУГАЕВА, И. В. „Лингвистические исследования религиозной сферы: опыт и перспективы“, *Славистика*, XX (2016), 162–166.

22. БУГАРСКИ, Ранко. *Језик и култура*. Београд: Библиотека XX век, 2005.

23. ВАЈС, Н. „О лексикографској дефиницији (од лексикографије до семантике).” У: *Лексикографија и лексикологија*, Београд–Нови Сад: САНУ, Институт за српскохрватски језик, Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду, Матица српска, Филолошки факултет у Београду, 1982, 21–26.

24.ВЕРЕЩАГИН, Е. М. *Русский язык и российское православие: общефилологическая проблематика.* Москва: Российская академия наук, Институт русского языка им. В. В. Виноградова, 2007.

25.ВИНОГРАДОВ, В. В. *Избранные труды. Лексикология и лексикография*. Москва: Издательство «Наука», 1977.

26.ГАДОМСКИ, А. К. и Ксенија Кончаревић (ур.) *Теолингвистика: међународни тематски зборник радова = Теолингвистика: международный тематический сборник работ*. Београд: Православни богословски факултет: Институт за теолошка истражи-вања, 2012.

27.ГАДОМСКИЙ, А. К. *Теолингвистические исследования в славянском языкознании: учебное пособие*. Симферополь: ООО «Форма», 2017.

28.ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка. „О семантичком садржају лексикографске дефини-ци-је.” У: *Лексикографија и лексикологија*, Београд–Нови Сад: САНУ, Институт за српскохр-ватски језик, Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду, Матица српска, Филолошки факултет у Београду, 1982а, 49–51.

29.ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка. „Синонимски низ у лексикографској дефиницији.” *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 12/2 (1982б), 45–50.

30.ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка. *Полисемија и организација лексичког система у срп-скоме језику*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2004.

31.ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка. „Дефинисање у српској лексикографији.” У: Р. Драги-ћевић (ур.), *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси: колективна моно-графија.* Београд: Филолошки факултет, 2014б, 131–139.

32.ГОЧАНИН, Мирьяна. „Семантическо-деривационное гнездо лексемы *Бог* в сер-бском языке.” В: *Церковь и проблемы современной коммуникации.* Сборник статей по материалам Международной научно-практической конференции. Нижний Новгород: Нижегородская Духовная семинария, 2007, 65–76.

33.ГРИЦКАТ, Ирена. „Шта све значи ’значити’?“ *Из књижевности: зборник радова у част Предрага Палавестре*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 1997, 395–399.

34.ГРКОВИЋ-МЕЉОР, Јасмина и Ксенија Кончаревић (ур.). *Теолингвистичка про-учавања словенских језика = Theolinguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013.

35.ГРИНЕВ-ГРИНЕВИЧ, С. В. *Терминоведение*, Москва: Академия, 2008.

36.ДАНИЛЕНКО, В. П. *Русская терминология: опыт лингвистического описания*, Москва: Наука, 1997.

37.*ДЕСКРИПТИВНА лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе / Међународни научни скуп о лексикографији и лексикологији (Нови Сад-Београд 10–12. априла 2001): зборник радова*. Београд: Српска академија наука и уметности: Институт за српски језик САНУ, Нови Сад: Матица српска, 2002.

38.ДОБРУШИНА, Е. Р. и свящ. Константин Польсков, К. М. Литвинцева, И. А. Хангиреев. „От «аббата» до «аналоя»: фрагмент «Лингво-энциклопедического словаря русской христианской лексики».“ *Вестник ПСТГУ*, III: Филология, 3, 25 (2011), 119–146.

39.ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике, 2010.

40.ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. (ур.) *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси: колективна монографија*. Београд: Филолошки факултет, 2014.

41.ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. „Ка лингвокултуролошком речнику српског језика.” *На-учни*

састанак слависта у Вукове дане, 43/1 (2015а), 247−262.

42.Драгићевић, Рајна. „О животу и језику Срба у Хабзбуршкој монархији крајем 18. века на основу једног речника.” *Исходишта*, 1 (2015б), 113−128.

43.Драгићевић, Р. М. „Српска лексикологија данас: садашње стање и перспек-тиве.” *Јужнословенски филолог*, LXXIII, 3–4 (2017), 259−290.

44.Драгићевић, Рајна. *Српска лексика у прошлости и данас*. Нови Сад: Матица српска, 2018.

45.Дубровина, С. Ю. „Антонимия и энантиосемия в лексике, эксплицирующей сферу христианства в русском языке.“ *Вестник ТГУ*, 4, 40 (2005), 105–110.

46.Загоровская, О. В. и И. К. Матей. „Русская православная лексика как предмет изучения в современной русистике.“ В: О. В. Загоровская (ред.), *Современные проблемы лингвистики и методики преподавания русского языка в школе: сборник научных трудов*. Воронеж: ИПЦ „Научная книга“, Вып. 18 (2012): 3–14.

47.Иванова, Т. А. *Лексические особенности жизнеописаний новопрославленных святых Русской Православной Церкви*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Москва: МПГУ, 2004.

48.Ивић, Милка. „О регуларној полисемији у лексиколошкој теорији и лексико-графској пракси.”. У: *Лексикографија и лексикологија*. Београд – Нови Сад: САНУ, Институт за српскохрватски језик, Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду, Матица српска, Филолошки факултет у Београду, 1982, 77−83.

49.Ивић, Милка. „О денотативном и конотативном категоризовању.” *Јужносло-венски филолог*, XLVIII (1992), 1−11.

50.Јеротић, Владета. *Србија и Срби: између изазова и одговора*. Београд – Бања Лука: Ars Libri – Бесједа, 2001.

51.Јовић, Александра В. „О црквенословенизмима у Речнику српскохрватскога књижевног језика”. *Зборник радова Филозофског факултета*, XLVI, 1 (2016), 27−48.

52.Козырев, В. А. и В. Д. Черняк. *Лексикография русского языка: век нынешний и век минувший*. Санкт-Петербург : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2015.

53.Кончаревић, Ксенија. „Руска лексика из религијско-црквене сфере и њена лексикографска обрада (социолингвистички и лингвокултуролошки приступ).” У: *Твор-бена и лексичка семантика у српском и другим словенским језицима. Радови са IV лингви-стичког скупа „Бошковићеви дани” (Подгорица, 8. и 9. октобар 1998).* Подгорица: ЦАНУ, 1999, 205−218.

54.Кончаревић, Ксенија. *Језик и православна духовност: студије из лингвистике и теологије језика*. Крагујевац: Каленић, 2006.

55.Кончаревић, Ксенија. „Језик сакралног као предмет русистичких испитивања.” *Јужнословенски филолог*, 47 (2011а), 163–184.

56.Кончаревић, Ксенија. „Лексикографска обрада теолошке терминологије (лин-гвистички и лингводидактички аспекти).” У: А. Игњачевић и др. (ур.), *Језик струке: изазови и перспективе: зборник радова*. Београд: Друштво за стране језике и књижевност, 2011б, 163–171.

57.Кончаревић, Ксенија. „Лексички систем православног социолекта у савреме-ном

српском и руском језику (оглед конфронтационе анализе).” *Октоих*, 3 (2012), 27–38.

58.Кончаревић, Ксенија. „Говор православних клирика и верника у српској јези-чкој и социокултурној средини (екстралингвистички оквир и системско-структурална анализа)“, *Socjolingwistyka*, 27 (2013а), 55−67.

59.Кончаревић, Ксенија. „Конфронтациона теолингвистика словенских језика: правци истраживања.” У: Грковић-Мејџор, Ј., Кончаревић, К. (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013б, 129–152.

60.Кончаревић, Ксенија. „О неким нормативистичким питањима у језику сакру-ма” У: Шијаковић, Б. (ур.) *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*. Београд: Православни богословски факултет, књ. 13. 2013в, 79–99.

61.Кончаревић, Ксенија. *Сакрална комуникација: Норме, традиције, средства*. Београд: Универзитет, Православни богословски факултет, Институт за теолошка истра-живања, 2013г.

62.Кончаревић, Ксенија. „Црквенословенски елементи у православном социо-лекту руског и српског језика.” *Српски језик*, XIX (2014), 185−198.

63.Кончаревић, Ксенија. „Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичког испитивања (на материјалу руског и српског језика).” *Филолошки преглед* 42, 2 (2015а), 55–72.

64.Кончаревић, Ксенија. *Поглед у теолингвистику*. Београд: Јасен, 2015б.

65.Кончаревић, Ксенија. *Језик и религија: појмовник теолингвистике*. Београд: Јасен, 2017а.

66.Кончаревић, Ксенија. „Савремена и традиционална религиозност руског наро-да кроз призму когнитивне лингвистике.” *Црквене студије*, XIII, 14 (2017б), 595−608.

67.Кончаревић, Ксенија. *Језик и култура: славистичка перспектива*. Београд: Јасен, 2018а.

68.Кончаревић, Ксенија. „Лексикографско дело Димитрија Ђуровића”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 47, 1 (2018б), 451−460.

69.Кончаревић, Ксенија и А. К. Гадомски „Преглед теолингвистичких испи-тивања у Русији, Украјини и Пољској (грађа за библиографију).” У: Б. Шијаковић (ур.), *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*. Београд: Православни богословски факултет, књ 16, 2014**,** 151–178.

70.Кончаревић, Ксенија и Милан Радовановић. „О једном могућем приступу лексикографији теолошких речника (организациони принципи и конструкцијска реше-ња).“ У: Б. Шијаковић (ур.) *Српска теологија данас*: *зборник радова Трећег годишњег симпосиона (Београд, 27-28. мај 2011).* Београд: Православни богословски факултет, књ. 3, 2012, 718–728.

71.Кончаревић, Ксенија Ј. и Срђан Р. Петровић. „Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати.” *Јужнословенски филолог*, 72, 1–2 (2016), 159–186.

72.Кончаревич, Ксения. „Традиции русского и сербского монашества в зеркале сопоставительной лингвокультурологии“, *Болгарская русистика*, 3–4 (2006), 31–45.

73.Кончаревич, Ксения. „К теоретико-методологическому обоснованию сопо-ставительной теолингвистики (на материале русского и сербского языков).“ В: В. Белока-пич-Шкунца (ред.) *Достижения и перспективы сопоставительного изучения русского и других языков*. Международный научный симпозиум (Белград, 1–2 июня 2012). Белград: МАПРЯЛ, Славистическое общество Сербии, Филологический факультет, 2012, 14–22.

74.Кузнецова, Э. В. *Лексикология русского языка*. Москва: Высшая школа, 1989.

75.Левицкий, Роман. „Русская религиозная лексика в переводческой конфрон-тации“. У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словен-ских језика = Theolinguistic studies of Slavic Languages*. Београд: САНУ, 2013, 153–165.

76.Левушкина, Ружица. „Теоними у савременом српском језику.” У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theo-linguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013, 167–177.

77.Левушкина, Р. С. „Русская православная культура и лексика в толковых словарях современного сербского языка.“ В: П. Пипер, К. Кончаревич (сост.) *Русский язык в исследованиях сербских славистов*. Белград: Филологический факультет Белград-ского университета, 2015, 325–332.

78.Левушкина, Р. С. „Дескриптивни речник лексема из сфере православне духов-ности у савременом српском језику.” У: С. Ристић и др. (ур.), *Лексикологија и лексико-графија у светлу савремених приступа : зборник научних радова*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016, 321−340.

79.Левушкина, Р. С. „Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности.” У: П. Пипер, В. Јовановић (ур.), *Словенска терминологија данас = Slavonic terminology today*. Београд: САНУ, 2017а, 439−449.

80.Левушкина, Р. С. „Термини из сфере православне духовности у савременом српском језику.” *Јужнословенски филолог*, LXXIII, св. 1–2 (2017б), 59−82.

81.Лейчик, В. М. *Терминоведение: предмет, методы, структура*, Москва: Книж-ный дом «ЛИБРОКОМ», 2009.

82.*Лексикографија и лексикологија: зборник реферата*. Београд – Нови Сад: САНУ, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Филолошки факултет Универ-зитета у Београду, 1982.

83.*Лексикографија и лексикологија: зборник радова*. Нови Сад: Матица српска, Београд: Институт за српскохрватски језик, 1984.

84.Лоски, Николај. *Карактер руског народа*. Београд: Логос, 2001.

85.Маслова, В. А. *Лингвокультурология.* Москва: Издательский центр «Акаде-мия», 2010.

86.Маслова, В. А. *Национальный характер сквозь призму языка.* Витебск: ВГУ им. П. М. Машерова, 2011.

87.Маслова, В. А. „Духовный код и его роль на пути единения восточных сла-вян.”, У: Др К. Кончаревић (ур.), *Универзитетска славистика: традиције, савремено стање, перспективе = Университетская славистика: традиции, современное состояние, перспективы*. Београд: Филолошки факултет, 2017, 491−500.

88.Матей, И. К. *Православная лексика в современном русском языке и языковом сознании его носителей.* Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологи-ческих наук. Воронеж: ВГПУ, 2012.

89.Матей, И. К. „О семантике православной терминологической лексики.“ *Нау-чный вестник ВГАСУ*, 2, 21 (2016), 15–19.

90.Матей, И. К. и О. В. Загоровская. „Омонимия, полисемия и семантическая

многоплановость терминов православия в русском языке.“ *Русский язык как инославян-ский*, 8 (2016), 32–38.

91. МЕЧКОВСКАЯ, Н. Б. *Язык и религия*. Москва: Агентство «ФАИР», 1998.

92. МИЛИНКОВИЋ, Љубо. „Лексикографски рад Радована Кошутића и савремени руско-српскохрватски школски речници.” *Славистички зборник*, I (1986), 85–90.

93. МИХАЙЛОВА, Ю. Н. *Религиозная православная лексика и ее судьба (по данным толковых словарей русского языка).* Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Екатеринбург: УГУ им. А. М. Горького, 2004.

94. МИХАЙЛОВА, Ю. Н. „Религионизмы в словарях советского периода: приемы манипуляции.“ В: Н. А. Купина, О. А. Михайлова (отв. ред.), *Советское прошлое и культура настоящего : монография : в 2 т.* Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, Т. 2, 2009, 254–263.

95. МИХАЙЛОВА, О. А. и Ю. Н. Михайлова. „Семантическое пространство *право-славие* в русском языковом сознании и лексикографическом представлении.“ *Научные труды профессоров Уральского института экономики, управления и права*, 3 (2006), 67–84.

96. ПАВЛОВСКАЯ, А. В. *Россия и русские*. Москва: Центручебфильм, 2010.

97. ПАПАДОПУЛОС, Стилијан. *Теологија и језик*. Србиње: Духовна академија, Универзитетски образовани православни богослови; Београд: Хиландарски фонд; Ваљево: Задужбина „Николај Велимировић и Јустин Поповић”, 1998.

98. ПЕТРОВИЋ, Срђан. „Библиографија расправа и дела из теолингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској од 2000. до 2013. године.” У: Б. Шија-ковић (ур.) *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*. Београд: Православни богословски факултет, књ. 18 (2015), 116–147.

99. ПЕТРОВИЋ, Срђан. „О лексици из сфере монашке духовности у руском и срп-ском језику.” *Славистика*, XX (2016), 271–277.

100. ПЕТРОВИЋ, Срђан. „Лексичко-семантичке одлике именица са архисемом „мо-нах“ у руском и српском језику.” *Црквене студије*, 14 (2017), 609–621.

101. ПИПЕР, Предраг. „О говорном догађају у светлу теолингвистике.” У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theo-linguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013, 211–226.

102. ПИПЕР, Предраг и Владан Јовановић (ур.). *Словенска терминологија данас = Slavonic terminology today*. Београд: САНУ, Институт за српски језик САНУ, 2017.

103. ПОПОВИЋ, Јустин. *Догматика православне цркве 1–3*. Београд: Задужбина „Свети Јован Златоусти” Аве Јустина Ћелијског; Ваљево: Манастир Ћелије, 2003–2004.

104. ПОПОВИЋ, Радомир В. *Појмовник црквене историје.* Београд: Артпринт, 2007.

105. ПРЊИЋ, Твртко. *Семантика и прагматика речи*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1997.

106. РАДИЋ-ДУГОЊИЋ, Милана. „ Лексичко-семантичка група и њено приказивање у руско-српским преводним речницима”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 24/1 (1995а), 241–248.

107. РАДИЋ-ДУГОЊИЋ, Милана. „ О стилској маркираности у руско-српским превод-ним реченицама”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 23/2 (1995б), 291–297.

108. Радић-Дугоњић, Милана. „Српски језички тип и преводна лексикографија”, *Стил*, 1 (2002), 311−318.

109. Радовановић, Милан и Ксенија Кончаревић. „Сакрална лексика као предмет лексикографске обраде у преводним речницима: лингвокултуролошки аспекти.“ У: А. К. Гадомски, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистика: међународни тематски зборник радова = Теолингвистика: международный тематический сборник работ*. Београд: Православ-ни богословски факултет: Институт за теолошка истраживања, 2012, 429–441.

110. Ристић, Стана. *Експресивна лексика у српском језику*. Београд: Институт за српски језик, 2004.

111. Ристић, Стана. „Статус црквене лексике у корпусу савременог српског (на примеру Речника САНУ).” У: Б. Шијаковић (ур.), *Српска теологија данас : први годишњи симпосион 2009 (29–30. мај 2009).* Београд: Православни Богословски факултет, 2010, 451–459.

112. Ристић, Стана. „Квалификатори у српској лексикографији.” У: Р. Драгићевић (ур.) *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси: колективна монографија*. Београд: Филолошки факултет, 2014, 113−131.

113. Ристић, Стана и Милана Радић-Дугоњић. *Реч. Смисао. Сазнање (студија из лексичке семантике).* Београд: Филолошки факултет, 1999.

114. Ристић, Стана и Ивана Лазић Коњик, Ненад Ивановић. (ур.) *Лексикологија и лексикографија у светлу савремених приступа: зборник научних радова*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016.

115. Седакова, О. А. *Церковнославяно-русские паронимы: материалы к словарю*. Москва: Греко-латинский кабинет, 2005.

116. Скляревская, Г. Н. (ред.) *Толковый словарь русского языка конца XX века. Языковые изменения.* Санкт-Петербург: РАН, Институт лингвистических исследований, Изд-во «Фолио-Пресс» 1998.

117. Скляревская, Г. Н. *Словарь православной церковной культуры*. Москва: АСТ: Астрель, 2008.

118. Скляревская, Г. Н. „Лексика православия в современном русском языке: опыт лексикологического анализа и лексикографического описания.“ *Вестник НГУ*, серия: История, филология, Т. 11, Вып. 9 (2012), 36−40.

119. Скляревская, Г. Н. *Лексика современного русского православия: толково-энциклопедический словарь*. Санкт-Петербург: Контраст, 2016.

120. Станковић, Богољуб. „О односу руске и српскохрватске лексике истог страног порекла.” *Pedagoška stvarnost*, 10 (1969), 652−659.

121. Станковић, Богољуб. „О положају црквенословенизама и русизама у српском књижевном језику.” *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 25, 2 (1996), 377–384.

122. Станковић, Богољуб. *Лексикографски огледи*. Београд: Славистичко друштво Србије, 1999.

123. Станковић, Богољуб. „О актуелним питањима српске двојезичне лексикогра-фије”, У: Ј. Планкош (гл. ур.), *Живот и дело академика Павла Ивића : зборник радова са трећег међународног научног скупа „Живот и дело академика Павла Ивића” Београд, Нови Сад, Суботица, 17-19. септембар 2001*. Суботица: Градска библиотека; Београд: САНУ: Народна

библиотека Србије: Институт за српски језик САНУ; Нови Сад: Матица српска: Филозофски факултет, 2005, 293−300.

124. СТЕФАНОВИЋ, Марија. „*Црква* у асоцијативном систему српског језика.” У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013, 285–294.

125. СУПЕРАНСКАЯ А. В. и Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. *Общая терминология. Вопросы теории*. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012.

126. ТЕЛИЯ, В. Н. *Коннотативный аспект семантики номинативных единиц*. Москва: Наука, 1986.

127. ФЕКЕТЕ, Е. „Употребна вредност лексема и лексикографска дефиниција.” У: *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*. Нови Сад – Београд: САНУ, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 2002, 83–88.

128. ШАНСКИЙ, Н. М. *Лексикология современного русского языка*. Москва: Книж-ный дом «ЛИБРОКОМ», 2009.

129. ШЕВЧЕНКО, И. С. *Русская православная лексика духовно-нравственного содержания: семасиологический и лексикографический аспекты.* Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Воронеж: ВГПУ, 2016.

130. ШМЕЛЕВ, Д. Н. *Очерки по семасиологии русского языка*. Москва: Просвещение, 1964.

131. ШТАСНИ, Г. „Номинације Бога у ʼМолитвама на језеруʼ Светог Николаја Велимировића.” У: Ј. Грковић-Мејџор, К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic studies of Slavic languages*. Београд: САНУ, 2013, 295–320.

132. ΑΝΔΡΕΪΤΣΕΝΚΟ, Ελένη. *Ελληνικά γλωσσικά δάνεια: Ορθόδοξου-εκκλησιαστικού περιεχομένου στην εξέλιξη της Ρωσικής γλώσσας*. Αθήνα**:** Επικαιροτητα, 2014.

133. CABRÉ, T. M. *Terminology: Theory, methods and applications*. Amsterdam/ Phila-delphia: John Benjamins Publishing Company, 1999.

134. ZGUSTA, Ladislav. *Priručnik leksikografije*. Sarajevo: Svjetlost, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1991.

135. IVIĆ, Milka. *Pravci u lingvistici 1*. Zemun: Biblioteka XX vek, 2001.

136. KRISTAL, Dejvid. *Kembrička enciklopedija jezika*. Beograd: Nolit, 1995.

137. KUCHARSKA-DREIB, Elzbieta. „Teolingwistyka – próba popularyzacji terminu.“ W: S. Mikołajczak, T. Węcławski (red.), *Język religijny dawniej i dziś. T. 1*. Poznań, 2004, 23–30.

138. NOPPEN van, J. P. „Theolinguistics : The English of Religion : At the Edges of Language.“ In: *Developing Pragmastylistic Competence.* Université Libre de Bruxelles, Senior year coursebook. Presses Universitaires de Bruxelles, 1995.

139. ŠIPKA, Danko. *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. Novi Sad: Matica srpska, 2006.

140. WAGNER, Andreas. „Theolinguistik? – Theolinguistik!” In: H. O. Spilman, I. Warnke (Hrsg.), *Internationale Tendenzen der Syntaktik und Pragmatik. Akten des 32. Linguistiszen Kollogiums in Kassel 1997 (= Lingiustik International 1).* Frankfurt a. M., 1999, 507–512.

4. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА, ХИПОТЕЗЕ И ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ.

Циљ овог истраживања јесте да се путем конфронтативне анализе лексике из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику утврде истоветности, сличности

и разлике међу њима на лексичко-семантичком, лексикографском и лингво-културолошком плану, а самим тим и да се конфронтирају две блиске културе, како би се пружио што исцрпнији опис руских и српских лексема из сфере православне духовности и лексичких система наведених двају језика уопште.

Реализација задатог циља подразумева више задатака. Њихова детаљнија специфи-кација је следећа: 1) одређивање места истраживања у контексту ширих проучавања односа језика и културе у оквиру интердисциплинарних истраживања лексикологије, лексикографије и лингвокултурологије, теолингвистике, 2) јасно одређивање корпуса, 3) идентификација, ексцерпирање и инвентаризација лексема из сфере православне духов-ности, 4) увид у састав и природу религијске лексике, са посебним освртом на лексику из сфере православне духовности, 5) критичко сагледавање теоријско-методолошких при-ступа проучавању лексике из сфере православне духовности и њене дескрипције у руси-стици и србистици, 6) теоријски опис лексике из сфере православне духовности у савре-меном руском и српском језику као резултат критичког разматрања доступне научне и стручне литературе, 7) семантичка класификација лексичких јединица, 8) представљање одлика анализираног корпуса лексичких јединица са становишта резултата проучавања лексичке семантике у руској и српској лексикологији, али и резултата анализе са лингво-културолошког аспекта, 9) представљање одлика анализираног корпуса лексема са стано-вишта лексикографске обраде у двојезичним речницима, руско-српским и српско-руским, у домену опште и специјалне лексикографије, уз одговарајућа лингвокултуролошка ра-зматрања, 10) извођење закључака о лексичко-семантичким, лексикографским и лингво-културолошким специфичностима лексема из сфере православне духовности у савреме-ном руском и српском језику, 11) давање предлога за унапређење лексикографске обраде лексема из сфере православне духовности, превасходно у области преводне лексико-графије, 12) навођење перспектива даљег проучавања лексема из сфере православне духовности са становишта лексикологије, семантике, лексикографије и лингвокултур-рологије у савременој русистици и србистици.

Истраживању се приступа са следећим хипотезама:

1) Лексика из сфере православне духовности представља кохерентан и сложен лек-сички подсистем у оквиру лексичког система савременог руског и српског језика.

2) Проучавање лексема из сфере православне духовности, услед њихове вишеди-мензионалне природе, прате различите методолошке потешкоће приликом анализе и одликује хетерогеност теоријско-методолошких приступа. Према прелиминарном увиду, плурализам приступа испољенији је у русистици.

3) Лексика из сфере православне духовности представља веома разгранат лексички подсистем руског и српског језика који одликује низ лексичко-семантичких и термино-лошких специфичности.

4) За одговарајући лексикографски третман лексике из сфере православне духовно-сти потребно је, изузев општефилолошких и лингвистичких знања, поседовати упућеност у низ теолошких и религиолошких дисциплина. У случајевима када то није случај, или барем не у потребној мери, лексикографска обрада не омогућава адекватну информатив-ност одреднице.

5) На примеру речника из друге половине XX века може се запазити утицај екстра-лингвистичких фактора на лексикографску обраду лексема из сфере православне духов-ности (како претпостављамо, доминантније у руској средини), док је тај утицај мањи у речницима насталим у посттоталитарном и постатеистичком периоду.

6) Лексика из сфере православне духовности, у оба анализирана језика, поседује значајан лингвокултуролошки потенцијал који се може запазти, према прелиминарном увиду, и на нивоу денотативног и на нивоу конотативног значења.

Новина предложеног истраживања, као и његов допринос лингвистичкој теорији, састојао би се у: 1) доприносу терминолошком систему и појмовно-категоријалном апа-рату лексиколошких и теолингвистичких истраживања словенских језика, 2) доприносу конфронтативној славистици те напоредном проучавању религијске лексике и теолошке терминологије у савременом руском и српском језику, као и проучавањима фрагмената језичке слике света везаних за религију, 3) доприносу конфронтативној лексикологији, семантици, терминологији, лексикографији, лингвокултурологији и теолингвистици, 4) комплексном и интердисциплинарном приступу анализи лексема из сфере православне духовности, који се може применити и на друге тематске групе у области религијске лексике.

Дато истраживање може имати допринос апликативног карактера у будућим истра-живањима у домену конфронтативне лексикологије сродних словенских и донекле не-сродних језика, лексикографској пракси, у првом реду у области двојезичне, опште и специјалне лексикографије, различитим пројектима словенске лексикографије и фразео-графије, преводилачкој делатности, настави руског и српског језика, књижевности и кул-туре у инословенској средини, превасходно у теолошком и филолошком образовном профилу.

5. План рада и методе истраживања.

Бавећи се лексиком из сфере православне духовности, кандидат Срђан Петровић налази се пред сложеним задатком за који нису довољна само лингвистичка и филолошка знања, већ и упућеност у низ теолошких и религиолошких дисциплина. План рада подра-зумева следеће етапе у процесу истраживања: 1) упознавање са домаћом и страном лите-ратуром посвећеној предмету истраживања; 2) дефинисање теоријско-методолошких приступа који ће се примењивати, издвајање значајних аутора и радова чији су закључци утицали на ток рада; 3) одређивање извора и критеријума за ексцерпирање грађе; 4) ексцерпирање грађе из издвојених преводних речника; 5) успостављање критеријума за класификацију грађе; 6) класификација ексцерпиране грађе према указаним параметрима, уз формирње лексичко-семантичких група и подгрупа; 7) конфронтативна анализа руске и српске лексике из сфере православне духовности са лексичко-семантичког, лексикогра-фског и лингвокултуролошког становишта, 8) извођење закључака, 9) синтеза.

Предложена докторска дисертација обухватиће са структурног становишта већи број компонената:

У уводном делу представиће се основна полазишта рада, предмет, циљеви и задаци истраживања, дефинисаће се теоријски оквир, методолошки апарат, поставиће се пола-зне хипотезе и образложити очекивани научни допринос дисертације.

Наредно поглавље биће посвећено општим сагледавањима религије у односу на језик и културу. Представиће се улога религије у савременом свету, а затим показати релевантни аспекти интеракције религије и језичког феномена, са једне стране, и религије и културе, са друге.

У наставку истраживања пажња се усресређује на језичка проучавања у теолошко- -религиолошком светлу. Разматриће се стање у савременој лингвистици, најпре у ширим

оквирима, да би се након тога анализирало стање у области славистичких проучавања. Посебно место заузимају питања везана за теолингвистику, интегралну и аутономну нау-чну дисциплину у чијим се оквирима најадекватније врше сагледавања интеракције језика и религије. На основу увида у релевантну доступну литературу даће се преглед досада-шњих проучавања лексике из сфере православне духовности у руском и српском језику.

У наредним поглављима размотриће се најпре лексичко-семантичке одлике руске и српске лексике из сфере православне духовности. Испитаће се њихово место у лексичком систему руског и српског језика, као и састав лексике из сфере православне духовности. Анализираће се карактеристике у погледу унутарлексичке системности, питање класифи-кације, специфичних лексичко-семантичких процеса, као и тенденција које се могу запа-зити у том погледу у савременом руском и српском језику. На примеру репрезентативне грађе анализираће се и указати на релевантне карактеристике издвојених лексичких јединица у преводној лексикографији, и то руско-српској и српској-руској, чиме ће се сагледати њихов лексикографски, али и лингвистички третман у руској и српској науци о језику друге половине XX и првих деценија XXI века, уз успостављање корелације са екстралингвистичким факторима који су могли значајно да утичу на лексикографску праксу у руској и српској средини. На тај начин, након опсежног вишеаспекатског истраживања, биће понуђене препоруке за унапређење лексикографске обраде лексике из сфере православне духовности, као и религијске лексике у целини, најпре у области двојезичне лексикографије, али и дескриптивне такође.

Имајући у виду да се анализа у предложеној дисертацији спроводи не само у јези-чким оквирима, већ и руске и српске културе, лексика из сфере православне духовности анализира се и из угла лингвокултурологије. Испитивања ће се спровести на нивоу дено-тативног и конотативног значења. У том погледу разматриће се нееквивалента лексика, за коју се у лингвокултурологији испољава највеће интересовање, и детаљно експлици-рати значењски домен. Пажња ће бити посвећена, како смо навели, и питањима конота-тивног значења будући да управо оно садржи податке о семантичкој маркираности лексе-ме и њеном потенцијалу колективне експресије.

Сумарна разматрања биће представљена у закључном делу дисертације, након ког се очекују поглавља са прилозима, списком извора и цитиране литературе.

Приступ дисертационом истраживању биће у основи синхронијски, док ће елементи дијахроније бити увођени у случајевима који изискују увид у историју језика и културе, са ослонцем на постојећа дијахронијска проучавања, превасходно у доменима реле-вантним за предметни оквир истраживања (етимологија, историјска лексикологија, исто-ријска семантика, историјска лексикографија итд.). Премда ће истраживање бити бази-рано на лексичким јединицама савременог руског и српског језика, на одређеним местима у истраживању биће укључен известан број примера из других словенских (црквено-сло-венски, белоруски, украјински, пољски и др.) и несловенских језика (грчки, немачки, енглески), у циљу ширег сагледавања и темељније аргументације фиксираних језичких појава. С обзиром на интердисциплинарни карактер дисертације, у истраживање ће бити систематски инкорпориране и чињенице из културологије, етнолингвистике, социолин-гвистике, историје религије, патристике, библистике, литургике, хеортологије, историје хришћанства руске и српске националне историје и других контактних и комплемен-тарних дициплина.

У истраживању ће бити примењен метод корпусне анализе. Као корпус за ексцер-пирање грађе послужиће репрезентативни двојезични (руско-српски и српско-руски) ре-чници. Након

одређивања корпуса, његове квантитативне анализе и дескрипције, биће извршена класификација ексцерпираног материјала према семантичком критеријуму. Сагледавање лексема из сфере православне духовности биће превасходно конфронта-тивног карактера. У тумачењу језичких појава и репрезентативних примера предвиђено је да се кандидат служи конфронтативним и аналитичко-дескриптивним методом. Такође, у истраживању ће бити коришћене теорије компонентне анализе и концептуалне анализе.

Како савремена лексика из сфере православне духовности у русистици и србистици до сада није добила свој подробнији и системски опис конфронтативног каркатера, биће анализирана пре свега помоћу развијеног структуралистичког методолошког апарата. Уз настојање да се прати промена савремених кретања у лингвистици, а тачније померање од структуралистичке парадигме ка антропоцентричкој, лексика из сфере православне духовности у овој дисертацији биће сагледавана и са културолошког становишта. Методе лингвокултурологије, како наводи В. А. Маслова (2010: 34), претпостављају „свеукупност аналитичких поступака, операција и процедура које се користе приликом анализе узајамне повезаности језика и културе"; како је лингвокултурологија интегративна нау-чна дисциплина, те укључује резултате истраживања из више области (културологије и лингвистике, етнолингвистике, културне антропологије), она нема методолошких огра-ничења, већ се примењује комплекс познатих метода и научних поставки које се групишу око појмовно-значењског центра „језик и култура" и употребљавају се по избору.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је **мср Срђан Петровић** подобан кандидат за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области **теолингвистике – филолошке науке**.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је **проф. др Ксенија Кончаревић** подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнесеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког фа-ултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата мср Срђана Петровића и предложене теме докторске дисертације под насловом *Лексика из сфере православне духовности у савременом руском и српском језику: лексичко-се-мантички, лексикографски, лингвокултуролошки аспекти*, а да се за ментора именује др Ксенија Кончаревић, редовни професор на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. Др Ксенија Кончаревић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду

2. Др Рајна Драгићевић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду

3. Др Марија Стефановић, ванредни професор
Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду